

5 Projectlijn D

Les 1D.1	
Titel	Dgtl pstrn s lf
Thema	Respect: digitaal plagen en pesten
Benodigdheden	Computer, printer, werkblad 1D.1 - 1D.3, informatieblad 1D.1, achtergrondinformatie 1, brochure 'Pesten op school'
Doelstelling	De kinderen kunnen het verschil tussen plagen en pesten met voorbeelden verduidelijken De kinderen onderzoeken de rol die zij innemen in (digitale) peestsituaties en zij worden zich bewust van het gevoel dat deze rol met zich mee kan brengen

Vooraf

Elektronisch of digitaal pesten neemt toe. Steeds vaker krijgen kinderen beledigende emailtjes, sms-berichten of boodschappen via schoolcomputers. Volgens deskundigen is digitaal pesten nog erger dan 'gewoon' pesten. 'Anonimiteit' doet iets heel raars met mensen.

Inleiding

U opent de les met enkele opmerkingen in msn taal die de kinderen moeten ontrafelen. Door het oplossen van deze 'taalraadsels' ontdekken de kinderen het thema van de les. U kunt de opmerkingen (zie werkblad 1D.1) in msn-taal op het bord schrijven. De kinderen kunnen ook (in groepen) aan deze inleidende opdracht werken middels het genoemde werkblad.

Oplossingen:

- is cyberpesten strafbaar?
- de krowser is een browser voor kinderen
- safe internetten is slim
- surfen, downloaden en mailen is cool

Zoekproces

Om enerzijds het verschil tussen (digitaal) plagen en pesten te ontdekken en anderzijds te verkennen welke rol kinderen innemen in (digitale) peestsituaties kunnen de volgende stappen worden ondernomen:

- U draagt het emailbericht 'Hoi, achterlijke boer' voor dat enkele jaren geleden werd verstuurd naar de website 'ikmagjouniet.nl'. De kinderen reageren op de vraag in hoeverre hier sprake is van plagen/pesten en of deze vorm van email verboden zou moeten worden.

Hoi, achterlijke boer.

*Ik zou graag willen dat je je smerige adem inhoudt
als ik langs je loop maar volgens mij ben je te
achterlijk om dat te begrijpen.*

*Toch zou je je kop eens uit de stront kunnen
trekken want tenslotte ben ik wel je meerdere.
Voor de duidelijkheid: Ik mag jou niet.*

*Met de vriendelijke anti-groeten,
Your worst nightmare
Zegiklekkerniet*

Bron: <http://scholieren.nrc.nl/extra/cyberia/2001/27.shtml>

Informatieblok 'pestsites'

Het is niet leuk om zo'n e-mail te ontvangen. Ze versturen vinden wel veel mensen leuk. De website Ikmagjouniet.nl was zeer populair. Via de site werden in vier maanden zo'n 30.000 pestmails verstuurd. Op aandringen van de [Kinderconsument](#), een stichting die de belangen van kinderen en jongeren vertegenwoordigt, heeft de provider van de site half juni besloten hem te sluiten.

Bij de Kinderconsument waren klachten binnengekomen van jongeren en ouders over scheldmails die via Ikmagjouniet.nl waren verstuurd. De maker van de site, Rob Hamberg, had in het begin moeite om in te zien dat scheldmailtjes kwetsend kunnen zijn. Iedereen begreep toch dat het om een geintje ging, was Hambergs reactie. Hamberg zelf treft geen blaam, vindt hij. Hij vindt dat mensen "kennelijk niet [kunnen] omgaan met de vrijheid die internet biedt". Hij vindt ook dat hij de ontvangers genoeg technische mogelijkheden bood om e-mail van Ikmagjouniet.nl te blokkeren.

Wat op internet staat, is er meestal niet meer af te krijgen. Al snel dook er een variant van Ikmagjouniet.nl op op de site van de [Megafestatie](#). Onder de naam [Scheldgenerator](#) kon je dezelfde mails versturen als bij Ikmagjouniet.nl. Ook de Scheldgenerator is afgesloten.

Of het versturen van pestmail strafbaar is, is niet altijd even duidelijk. Bedreiging en belediging is vaak wel strafbaar, maar jongeren onder de veertien kunnen niet via de strafrechter worden aangepakt. Omdat Ikmagjouniet.nl en de Scheldgenerator de mogelijkheid boden om anonieme mails te sturen, is het achterhalen van de daders sowieso heel moeilijk.

Bron: <http://scholieren.nrc.nl/extra/cyberia/2001/27.shtml>

Informatieblok plagen / pesten**Wat is plagen?**

- Bij plagen is er sprake van incidenten
- Plagen gebeurt vaak spontaan, het duurt niet lang en is onregelmatig
- Bij plagen zijn de kinderen gelijk aan elkaar; er is geen machtsverhouding
- De rollen liggen niet vast: de ene keer plaagt de één, de andere keer plaagt de ander
- Plagen gebeurt zonder kwade bijbedoelingen en is daarom vaak leuk, plezierig en grappig
- Bij plagen loopt de geplaagde geen blijvende psychische en/of fysieke schade op en is in staat zich te verweren.

Wat is pesten?

- Iemand wordt getreiterd of is het mikpunt van pesterijen als hij of zij herhaaldelijk en langdurig blootstaat aan negatieve handelingen verricht door één of meerdere personen
- Bij pesten is het ene kind sterker en het andere kind zwakker. Het is steeds hetzelfde kind dat wint en hetzelfde kind dat verliest
- Vaak gebeurt pesten niet één keer, maar is het gepeste kind is steeds weer de klos
- Het sterkere kind; de pester, heeft een grotere mond en anderen kijken tegen hem of haar op
- De pestkop heeft geen positieve bedoelingen; wil pijn doen, vernielen of kwetsen
- Het gepeste kind voelt zich eenzaam en verdrietig, hij of zij is onzeker en bang

- De kinderen bespreken (in groepen) vier situaties die iets met digitaal plagen of pesten te maken hebben (zie werkblad 1D.2). Ze beantwoorden de volgende vragen: Gaat het om plagen of pesten en waarom? Heb jij zoiets wel eens meegemaakt? Was je de verstuurder of ontvanger van het mailtje? Hoe voelde jij je? En de anderen?

Verwerking

Gezien de lengte van het eerste deel van de les kan een verwerkingsopdracht ook als een vervolgles worden ingebracht.

Mogelijke verwerkingsopdrachten:

1. De kinderen bedenken (in groepen) een pestverhaal waarin de verschillende rollen worden verwerkt. Na het uitspelen voor de groep volgt een nabespreking
2. De kinderen bespreken in tweetallen de waarde van een aantal tips om goed om te gaan met internet (chatten, sms'en, msn'en en mailen).
Werkblad 1D.3 wordt uitgedeeld

3. De kinderen zoeken op internet een 'top 3' van websites die de beste informatie geven over pesten
4. De kinderen zoeken DVD clips over het thema 'pesten'. Lopende het project verzorgen de kinderen een 'clipuurtje'. Door één of enkele dagen van tevoren de teksten van de gekozen fragmenten in te laten leveren, en deze te bundelen, wordt ook een inhoudelijke bespreking mogelijk.
Mogelijke werkwijze clipuurtje:
Uitdelen tekstbundel
  - Presentatie door kind / groep 1 inhoudend:
  - Tonen van het DVD fragment
  - Toelichting / bespreking door kind / groep
  - Presentatie door kind / groep 2, etc.
5. De kinderen schrijven een (fictief) pestverhaal of een gedicht over pesten. Het plaatsen van het verhaal op de Heb 't lef! website kan in veel gevallen stimulerend werken (e-mailen naar hellighart@edith.nl)

Extra opdracht

De kinderen kunnen op hun levensbeschouwelijke inter- of intranetsite reageren onder het motto 'Het verhaal gaat verder .....'
(de les ging over / ik vind / wie reageert?; zie Bijlage 1).

Werkbladblad 1D.1 | Wat een taaltje?

Opdracht: Begrijpen jullie de vier zinnen hieronder?
Schrijf dan onderaan op wat er volgens jullie staat.

1. s cbrpstin strfbr?

2. d krwser s n brwser vr kndrn

3. Sf ntrnttn s slm

4. Srfn, dwnldn n mln s cl

Antwoorden:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

Werkbladblad 1D.2

Digitaal plagen of pesten

Opdracht: Hieronder staan vier situaties die iets met digitaal plagen of pesten te maken hebben. Beantwoord bij elke situatie de volgende vragen:

- Gaat het om plagen of pesten en waarom?
- Heb jij zo iets wel eens meegemaakt? Was je de verstuurder of ontvanger van het mailtje? Hoe voelde jij je? En de anderen?

Situatie 1

Harry stuurt zijn klasgenoot André een MSN-virus waardoor zijn MSN-naam verandert in: 'Ik ben een vuile homo en daar ben ik blij mee'.

Situatie 2

Annemieke stuurt een mail naar de hele klas waarin ze zegt dat Suzanne beugelbekkie heeft. Suzanne zelf krijgt de mail niet.

Situatie 3

Murad en Gerard sturen vlak voor Oudjaar een foto van verbrande vingers naar de hele klas met de boodschap: dat je maar veel vingers mag verliezen. Ze sturen het mailtje anoniem, niemand weet dat zij het mailtje sturen. De jongens noemen het 'een geintje'. 'Als we straks vertellen dat wij het waren, lacht iedereen erom', zeggen ze.

Situatie 4

Emiel mailt zijn vriend Henk: "Hé gek hoofd, morgen gaan we een milkshake scoren. Als je niet meegaat, vertel ik je moeder dat je verliefd bent."

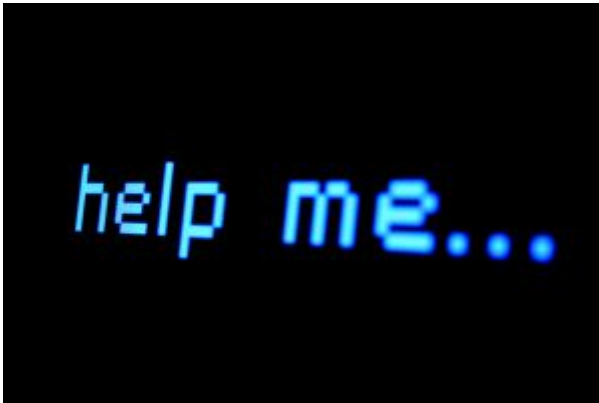

Werkbladblad 1D.3

Digitale tips

Opdracht: Op <http://www.planet.nl> staat een groot aantal tips om goed om te gaan met internet (chatten, sms'en, msn'en en mailen). Op dit werkblad is een aantal tips overgenomen. Zet een kruisje voor de tips die jij goed vindt.

Chatten en MSN-en

- Ik gebruik altijd een nickname als ik chat.
- Ik geef geen e-mail adressen, gewone adressen, namen (ook niet van school), telefoonnummers, foto's, wachtwoorden en andere persoonlijke informatie aan mensen die ik alleen van het chatten ken
- Ik reageer niet op flames en seksuele toespelingen en post zelf ook geen lompe berichten en bedreigingen
- Ik blijf altijd vriendelijk en eerlijk en scheld niet (terug)
- Als er iets vervelends gebeurt, ga ik weg uit de chat
- Ik bel mail of bel niet zomaar met kinderen die ik van de chat ken, en spreek niet met ze af, zonder dat mijn ouders dat weten
- Onbekende mensen verwijder ik uit mijn MSN-contactlijst.

Mailen

- Ik open nooit mailtjes van onbekenden
- Ik open geen attachments, ook niet van bekenden
- Ik verstuur geen viruswaarschuwingen en geen kettingbrieven
- Spam en junkmail gooi ik meteen weg en ik reageer er nooit op
- Ik verstuur geen foto's
- Ik verstuur geen anonieme mail
- Ik verstuur geen flauwe grappen, dreigmail of hate-mail

Achtergrondinformatie 1

Leraren bezorgd over onveilig internetten

Kinderen groeien op met knopjes: die van hun mobieltjes, playstations en computers. Internetten lijken ze als vanzelf te leren en ze kunnen het vaak beter dan heel wat volwassenen. Maar dat heeft ook zijn gevaren. Scholen maken zich zorgen over de risico's die leerlingen lopen, blijkt uit onderzoek van KPN, dat voor veel scholen de internetaansluiting verzorgt. Beveiligen of verbieden, slimmerds komen toch overal bij.

Negen op de tien leraren vinden dat hun school maatregelen moet nemen om de veiligheid van leerlingen op internet te verbeteren. Zij zijn bezorgd over seksuele intimidatie en digitaal pesten.

Dit blijkt uit onderzoek onder 1100 leerkrachten van de groepen 7 en 8 van basisscholen en van middelbare scholen. Telecombedrijf KPN, dat voor een meerderheid van de scholen de internetverbinding verzorgt, liet het onderzoek uitvoeren door Blauw Research.

Het gebruik van internet wordt op scholen gestimuleerd, blijkt en leraren vinden het leuk om internet in de lessen te integreren. Maar ze maken zich zorgen over de risico's die leerlingen lopen. Ook vinden ze het moeilijk om te gaan met wat er thuis op internet gebeurt en vervolgens op school verder gaat, zoals ruzies via het chatprogramma MSN.

Er moeten maatregelen komen die verantwoord internetten mogelijk maken, geven de leraren aan. Meer praten met leerlingen over online fatsoen en leer-

krachten opleiden zodat zij beter met veiligheidskwesties om kunnen gaan, worden het meest genoemd. Voorlichting over online veiligheid is nog geen onderdeel van de lessen. Ongeveer een derde van alle docenten neemt het op in hun lesprogramma.

Ook leerlingen werden ondervraagd. Zij willen ook meer over internet weten, bijvoorbeeld over hoe ze met online pesten kunnen omgaan. Bijna 90 procent van de leerlingen geeft aan wel eens iets ongewenst mee te maken op het net. Daarnaast willen zij informatie over praktische zaken zoals het bouwen van een website (72 procent) en foto's bewerken (54 procent).

Scholieren melden bovendien geregeld stiekem te internetten op school. Twee van de drie scholieren speelt spelletjes onder schooltijd, 38 procent zit op MSN en eenzelfde percentage mailt.

Basisscholieren zijn braver: een op de drie internet wel eens in het geniep.

Ongeveer de helft van de ondervraagde leerkrachten geeft aan voldoende te weten van internet om de kinderen goed te kunnen begeleiden. Een meerderheid denkt meer te weten dan de gemiddelde leerling. Maar die denken daar anders over. Op de middelbare school heeft bijna de helft van de leerlingen het idee dat de leerkracht niet weet wat de leerlingen op internet doen. Dat vinden die laatsten overigens geen probleem. Een derde van de scholieren in het middelbaar onderwijs zegt de leraar wel eens te helpen met internet.

Vuistregels

Enkele regels die leraren hun leerlingen kunnen voorleggen:

- Ik weet dat niet alles waar is, wat ik op internet tegenkom
- Ik gebruik een apart hotmail-adres om mezelf te registreren op websites
- Ik gebruik altijd een bijnaam als ik chat
- Als ik me vervelend voel door iets wat ik heb gezien, dan vertel ik dat aan iemand die ik vertrouw
- Ik blijf altijd vriendelijk en eerlijk en scheld niet (terug)
- Onbekende mensen verwijder ik uit mijn MSN-contactlijst
- Als er iets vervelends gebeurt, ga ik weg uit de chat
- Ik bel of mail niet zomaar met kinderen die ik van internet ken, en ik spreek niet met ze af zonder dat mijn ouders dat weten.
- Ik verstuur geen flauwe grappen, dreigmail of hate-mail
- Ik geef geen e-mailadressen, gewone adressen, namen (ook niet van school), telefoonnummers, foto's, wachtwoorden en andere persoonlijke informatie aan mensen die ik alleen van het chatten ken

Bron: Trouw, 14 december 2005